

## POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik

SSN Grzegorz Pastuszko (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A. K. i G. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.  
I ACa 2031/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw  
Publicznych w dniu 21 stycznia 2025 r.:

**1. umarza postępowanie w stosunku do G. K.;**

**2. oddala skargę A. K..**

Paweł Czubik      Joanna Lemańska      Grzegorz Pastuszko

## UZASADNIENIE

Dnia 24 czerwca 2024 r. (data nadania przesyłki poleconej) pełnomocnik A. K. i G. K. (dalej: „skarżący”), za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie I ACa 2031/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. Pismem z 5 grudnia 2024 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) Sąd Apelacyjny w Warszawie przedstawił ww. skargę Sądowi Najwyższemu. W przedmiotowej skardze skarżący wnieśli o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie prowadzonej pod sygn. I ACa 2031/23 nastąpiła przewlekłość postępowania co najmniej w okresie od 17 sierpnia 2023 r. do dnia wniesienia niniejszej skargi;
2. wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia niezwłocznego (nie później niż w terminie 14 dni od daty zwrotu akt sprawy) wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz powodów kwoty 10 000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – kosztów tego postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi skarżący w pierwszej kolejności przedstawili sekwencję zdarzeń w sprawie, poczynawszy od wskazania daty wniesienia pozwu – 5 kwietnia 2019 r., podkreślając, że przedmiot postępowania dotyczy istotnej sfery interesów powodów, tj. oceny prawnej umowy kredytu powiązanego z walutą obcą zaciągniętego przez powodów w 2009 r. w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, po wydanie przez Sąd Okręgowy w Warszawie 7 marca 2022 r. wyroku częściowego ograniczonego do ustalenia, iż badana umowa kredytowa jest nieważna. W dalszej części uzasadnienia skarżący przedstawili przebieg czynności w Sądzie Apelacyjnym związanych z wniesieniem przez pozwanego apelacji. Z zamieszczonego w tym zakresie opisu wynikało, że środek zaskarżenia wpłynął do Sądu Okręgowego 17 października 2022 r., zaś jego doręczenie pełnomocnikowi powodów zarządzono dopiero 2 marca 2023 r., tj. po 4 miesiącach (pomimo, iż akta sprawy wraz z apelacją zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego jeszcze w październiku 2022 r.). Pozwany wniósł w apelacji o jej rozpoznanie na rozprawie. Skarżący w ustawowym terminie złożyli odpowiedź na apelację. Termin rozprawy apelacyjnej został pierwotnie wyznaczony na 22 maja 2023 r., później jednak odwołano go z uwagi na wniosek sędziego sprawozdawcy o wyłączenie od rozpoznania sprawy. Postanowieniem 7 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny orzekł o wyłączeniu od rozpoznania sprawy sędziego sprawozdawcy i pismem z 17 sierpnia 2023 r. zawiadomił pełnomocnika powoda o wyznaczeniu w sprawie nowego, kolegiального składu orzekającego. Od ww. daty nie podjęto w sprawie żadnych czynności, w szczególności nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej. Pismem

z 31 stycznia 2024 r. pełnomocnik powodów złożył wniosek do Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie o podjęcie czynności w sprawie i uchylenie stanu bezczynności Sądu, pozostało ono jednak bez odpowiedzi.

Uzasadniając podstawy skargi, skarżący przywołali ustawowe kryteria, które rzutują na ocenę czy w sprawie doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, wiążąc je z przebiegiem czynności w swojej sprawie przed Sądem Apelacyjnym. Jednocześnie podkreślili, że przyczyny zwłoki trudno upatrywać w materii sprawy, gdyż wiele istotnych zagadnień już zostało rozstrzygniętych. Wreszcie zwrócili uwagę na charakter wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy (wyrok częściowy) oraz podnieśli, że rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego nie zakończy postępowania w sprawie, co spowoduje, iż okres jego trwania przedłuży się o kolejne miesiące, a może nawet lata.

W ocenie skarżących rozpoznanie sprawy na etapie apelacyjnym ogranicza się do rozstrzygnięcia samej tylko zasady, bez konieczności dokonywania, czy też weryfikowania wysokości roszczeń, jak również zarzutów dotyczących żądania zapłaty (np. zatrzymania, przedawnienia), co – ich zdaniem – powinno wpływać na skrócenie postępowania drugoinstancyjnego. Formułując tę uwagę, skarżący zaznaczyli, że swoimi działaniami nie przyczynili się do opóźnienia.

Uzasadniając wysokość żądanej kwoty skarżący związali ją z długością trwania postępowania, dalszym obowiązkiem wykonywania umowy kredytu i regulowaniem miesięcznych rat, wymiernymi stratami finansowymi w ich majątku.

Gdy idzie o zalecenie niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, skarżący uzasadniali go tym, że strony wyraziły swoje stanowiska w apelacji i odpowiedzi na apelację, przez co usunięte zostały przeszkody formalne w zakresie składu rozpoznającego sprawę.

Pismem z 30 grudnia 2024 r. pełnomocnik skarżących uzupełnił brak formalny skargi i wskazał, że skarga ma zostać rozpoznana jako złożona wyłącznie przez skarżącą.

W piśmie z 9 stycznia 2025 r. Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniesiono o oddalenie skargi.

Uzasadniając stanowisko w pierwszej kolejności, przedstawiono przebieg czynności w sprawie przed Sądem I instancji. Następnie zaprezentowano sekwencję zdarzeń, które nastąpiły po wpływie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie apelacji pozwanego, tj. po 24 października 2022 r. Jak wskazano, sprawa została zarejestrowana i 26 października 2022 r. wylosowano sędziego referenta. Sprawę wpisano do repertorium ACa pod sygn. VI ACa 1621/22, obecna sygn. to I ACa 2031/23. W dniu 8 listopada 2022 r. poinformowano strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. Zarządzeniem z 10 lutego 2023 r. dokonano formalnej kontroli apelacji i polecono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi powodów. Zarządzenie zostało wykonane 2 marca 2023 r. Kolejnym zarządzeniem, wykonanym 24 marca 2023 r., został wyznaczony termin rozprawy na 22 maja 2023 r. W dniu 12 kwietnia 2023 r. wypłynęła odpowiedź powodów na apelację. Wyznaczony sędzia referent złożyła wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy i zarządzeniem z 19 maja 2023 r. sprawa została zdjęta z wokandy, o czym powiadomiono pełnomocników stron i skierowano sprawę do wylosowania sędziego do rozpoznania wniosku o wyłączenie. W dniu 24 maja 2023 r. wylosowano sędziego do rozpoznania wniosku i zarządzeniem z 1 czerwca 2023 r. sprawę skierowano na posiedzenie niejawne na 7 czerwca 2023 r., na którym wydano postanowienie o wyłączeniu od rozpoznania sprawy sędziego referenta. W dniu 16 czerwca 2023 r. odpis postanowienia doręczono pełnomocnikom stron. Zarządzeniem z 6 lipca 2023 r. przekazano sprawę do wylosowania sędziego referenta w sprawie. W dniu 13 lipca 2023 r. został wylosowany nowy sędzia referent z I Wydziału Cywilnego. Zarządzeniem z 14 lipca 2023 r. wpisano sprawę pod nowy numer ACa i sprawę skierowano do rozpoznania według kolejności wpływu do danego referatu. Zarządzeniem z dnia 11 sierpnia 2023 r. skierowano sprawę do rozpoznania w składzie trzyosobowym z uwagi na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22. Po dokonanych losowaniach w dniu 17 sierpnia 2023 r. zawiadomiono pełnomocników stron o składzie rozpoznającym sprawę. W dniu 5 lutego 2024 r. wpłynęło pismo pełnomocnika powodów, zawierające wniosek o przyśpieszenie rozpoznania sprawy. W dniu 1 lipca 2024 r. został wyznaczony termin rozprawy na dzień 20 sierpnia 2024 r. o czym powiadomiono pełnomocników stron. Zarządzeniem z dnia

19 lipca 2024 r. wezwano na rozprawę zawnioskowanych w sprawie świadków oraz powodów do osobistego stawienia celu przesłuchania, informując, że mogą być przesłuchani zdalnie. Na rozprawie 20 sierpnia 2024 r. dopuszczono i przeprowadzono dowód z zeznań świadka oraz powodów. Rozprawa została odroczone do 20 września 2024 r., z uwagi na wezwanie świadka, który nie stawiał się na rozprawę 20 sierpnia 2024 r. Na podstawie art. 242 k.p.c. oznaczono termin przeprowadzenia dowodu z zeznań tego świadka na dzień 20 września 2024 r. W dniu 20 września 2024 r. rozprawa, po jej przeprowadzeniu, została zamknięta i ogłoszony wyrok. W dniach 27 i 30 września 2024 r. wpłynęły wnioski pełnomocników stron o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Odpisy zostały doręczone 3 października 2024 r. W dniu 27 września 2024 r. wpłynął także wniosek strony powodowej o uzupełnienie wyroku, który postanowieniem z 14 listopada 2024 r. został oddalony. W dniu 18 listopada 2024 r. odpis postanowienia doręczono pełnomocnikom stron.

Wskazano, że czas trwania postępowania w sprawie może nie być przez skarżących postrzegany jako zadowalający. Postępowanie trwało bowiem łącznie w sprawie o ustalenie nieznacznie ponad 5 lat, a przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie od 24 października 2022 r. Jednak – jak podkreślono – pojęcie przewlekłości postępowania nie jest zależne wyłącznie od długości toczącego się procesu i okresu oczekiwania na termin rozprawy. Jedynie bowiem nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki, a takie nie wystąpiły w niniejszej sprawie.

Zwrócono również uwagę, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie. Taka ocena nie pozwala na przyjęcie, że w analizowanej sprawie zaistniała nieuzasadniona zwłoka w jej rozpoznaniu. W sprawie podjęto czynności w czasie wynikającym z § 79 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – Regulaminu urzędowania sądów powszechnych. Wskazano, że od chwili, gdy powodowie wytoczyli powództwo, do Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła ogromna liczba spraw, których źródłem są umowy kredytu waloryzowanego do waluty obcej. Jak podkreślono, o ile fakt występujących w

sądzie problemów kadrowych czy trudności lokalowych nie może być okolicznością usprawiedliwiającą przewlekłość postępowania, to w sytuacji nadmiernego napływu spraw w krótkim czasie, gdy zaległości te są tylko przejściowe i zostały podjęte rozsądne, szybkie i skuteczne środki zaradcze, państwo nie ponosi odpowiedzialności za naruszenie Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Dalej podniesiono jeszcze, że w celu zapobieżenia przewlekłości postępowań zostały podjęte przez państwo działania organizacyjne i legislacyjne, zaznaczając zarazem, że także kierownictwo Sądu Apelacyjnego podejmuje działania w celu przeciwdziałania przewlekłości poprzez liczne i skuteczniejsze wystąpienia do właściwych organów o wsparcie kadrowe i poprawę warunków lokalowych Sądu i o zmiany legislacyjne w zakresie procedury cywilnej.

Zauważono dodatkowo, że na przebieg spraw wpływ ma okoliczność kształtowania się dopiero stanowiska judykatury odnośnie do poszczególnych aspektów rozstrzygania tego rodzaju sporów.

Wreszcie na koniec stwierdzono, że skarga jest niezasadna i brak jest podstaw do przyznania skarżącej żądanej sumy pieniężnej. Wskazano przy tym, że w przypadku nie podzielenia zaprezentowanej argumentacji zakwestionowania wymaga wysokość żądanej kwoty, która – jak to ujęto w piśmie – nie została w żaden sposób uprawdopodobniona, ani tym bardziej udowodniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W związku ze sprecyzowaniem w piśmie z 30 grudnia 2024 r. treści skargi, poprzez wskazanie, że ma ona zostać rozpoznana jako złożona wyłącznie przez skarżącą, postępowanie w stosunku do skarżącego G. K. należało umorzyć na podstawie art. 355 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) strona może wnieść skargę o

stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie podlega w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej zawichości sprawy, znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego, zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Należy zauważyć, że wskazana wyżej reguła stanowi jedynie ogólnie przyjęty standard orzecniczy, który może, choć wcale nie musi, znaleźć zastosowania w określonej sprawie. Sąd Najwyższy zwracał już kilkakrotnie uwagę, że przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania nie oznacza automatycznie wystąpienia stanu przewlekłości, gdyż dla jego stwierdzenia konieczne jest zbadanie wszystkich okoliczności sprawy. Według zaprezentowanego w tym zakresie stanowiska, przy ustalaniu, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, m.in. terminowość i prawidłowość

czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Wymóg ten uniemożliwia dokonanie oceny przewlekłości postępowania w sposób mechaniczny, obligując tym samym do oceny indywidualnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz przy uwzględnieniu indywidualnego charakteru każdej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

W odniesieniu do rozpoznawanej sprawy, mając na uwadze powołane przepisy i orzecznictwo, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym stwierdza, że całłościowa ocena analizowanego postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie nie pozwala przyjąć, że jest ono prowadzone przewlekłe. W świetle znanych Sądowi Najwyższemu okoliczności – wbrew twierdzeniom skarżącej – w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej rozpoznania. Sąd Najwyższy potwierdza przebieg przedstawionych w sprawie czynności i wskazuje przy tym także na złożony przez powodów wniosek o rozpoznanie sprawy w składzie kolegialnym, który został wyznaczony. Następnie w wyniku zmiany legislacyjnej (k.p.c.) rozpoznanie sprawy nastąpiło w składzie jednoosobowym. Po zmianie sędziego referenta wyznaczono nowy termin rozprawy na 20 sierpnia 2024 r., na którą wezwano objętych wnioskiem świadków i powodów. Rozprawa została odroczona do 20 września 2024 r., z uwagi na niestawiennictwo świadka. Na rozprawie 20 września 2024 r. Sąd rozpoznał sprawę i wydał wyrok. Trudno zatem uznać, że sprawa jest rozpoznawana zbyt długo, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę jej przedmiot, ciężar gatunkowy i stopień złożoności materii prawnej, a także standardowy czas procedowania w podobnych sprawach przez Sąd Apelacyjny w Warszawie. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wyrażonym w postanowieniu z dnia 1 października 2008 r., II S 6/08



(KZS 2008/11/70), które wielokrotnie aprobowano w judykaturze Sądu Najwyższego, nie można oczekiwać rozpoznawania sprawy niezwłocznie po jej wniesieniu. „Niezwłoczne rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych (doręczenie stronom zawiadomień o miejscu i terminie rozprawy), ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia. Chodzi więc o to, aby czynności te zabierały odpowiednią ilość czasu, to jest odbywały się bez zbędnej zwłoki, która wskazywałaby na beczynność sądu lub bezproduktywność jego działań”.

W tych okolicznościach nie można zatem stwierdzić, że zachodzą podstawy do stwierdzenia, że została spełniona, powoływana w orzecznictwie przesłanka wielomiesięcznej beczynności Sądu, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy. W tym stanie sprawy, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość oddalił skargę.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Paweł Czubik      Joanna Lemańska      Grzegorz Pastuszko

[SOP]

r.g.